

„DIAGNOSTYKA LABORATORYJNA”
CWICZENIE 1.

BADANIE MOCZU W CHOROBYCH NEREK I DRÓG MOCZOWYCH

**dr n. med. Joanna Kamińska
Zakład Laboratoryjnej Diagnostyki Klinicznej
Uniwersytet Medyczny w Białymstoku**

Kierownik Zakładu: prof. dr hab. n.med. Joanna Małowicka-Karna

Białystok, 2020

ZALECENIA DLA PACJENTA PRZED BADANIEM OGÓLNYM MOCZU

- unikać w diecie produktów zmieniających barwę moczu (czerwone buraki, rabarbar, tiamina)
- standardowa dieta na 3 dni poprzedzające badanie
- ograniczać przyjmowanie płynów, ostatnia szklanka wody do godziny 22 w dniu poprzedzającym badanie
- nie pobierać moczu przed, w czasie i po menstruacji
- odstawić witaminę C przed badaniem (min. 10 h, optymalnie 48 h), diuretyki
- opróżnić pęcherz moczowy przed pójściem spać w dniu poprzedzającym badanie
- wypocząć

STANDARYZACJA POBRANIA MOCZU

- po porannej toalecie (unikać mydeł, substancji bakteriostatycznych)
- pobrać mocz metodą „środkowego strumienia”
- do jednorazowego, suchego pojemnika zakupionego w aptece
- objętość - optimum 50 - 100 ml, minimum 10 ml, 5 ml małe dzieci, osoby z oligurią/anurią (analizatory automatyczne 2 - 4 mL)
- prawidłowo opisany/okodowany pojemnik (nie na nakrętce)/ probówka
- transport do 2 godzin

METODY POBIERANIA MOCZU

- **mikcja spontaniczna**
- **cewnikowanie**
- **urostomia**
- **punkcja nadłonowa**
- **mocz zbierany do przyklejanego polipropylenowego woreczka**

**BADANIE OGÓLNE MOCZU
- PARAMETRY FIZYKO-CHEMICZNE**

BARWA	JASNO ŻÓŁTA/ ŻÓŁTA
PRZEJRZYŚĆ	KLAROWNY
PH	5.0-6.0
SG	1.015 – 1.025
BIAŁKO	NIE WYKRYTO (<15 mg/dL)
GLUKOZA	NIE WYKRYTO (<30 mg/dL)
CIAŁA KETONOWE	NIE WYKRYTO (<5 mg/dL)
BILIRUBINA	NIE WYKRYTO
UROBILINOGEN	0.2 – 1 mg/dL
AZOTYNY	NEGATYWNY
KREW	NIE WYKRYTO
LEUKOCYTY	NIE WYKRYTO

**BADANIE OGÓLNE MOCZU
- MIKROSKOPOWE BADANIE OSADU MOCZU**

ERYTROCYTY	0-2 w polu widzenia
LEUKOCYTY	0-5 w polu widzenia
NABŁONKI WIELOKĄTNE	nieliczne
NABŁONKI PRZEJŚCIOWE	nieliczne

PRÓBKA PRZYPADKOWA = LOSOWA

pobrana w dowolnym czasie (zwykle bez wcześniejszego przygotowania)

**nie zawsze obrazuje faktyczny stan pacjenta
(nadmierna podaż płynów, wysiłek fizyczny)**

jednak mimo braku standaryzacji przygotowania pacjenta i sposobu pobrania ujawnia odchylenia, które mogą świadczyć o procesach chorobowych

wykorzystywana również do badań cytologicznych (środkowy strumień)

PIERWSZA PORANNA PRÓBKA MOCZU

pierwsza po nocy

**najbardziej zagęszczona próbka
(inkubowana w pęcherzu 6-8h)**

**zalecana do badania ogólnego
moczu, najlepsza do oceny
parametrów fizyko-chemicznych**

DRUGA PORANNA PRÓBKKA MOCZU

tzw. zbiórka 4-godzinna

**zwykle pobierana u pacjentów
ambulatoryjnych (czas transportu próbki
do laboratorium)**

**wykorzystywana do badania ogólnego
mocz, badania cytologicznego mocz,
różnicowania białkomocz ortostatycznego,
erytrocyturii dysmorficznej**

DZM

- pacjent powinien zostać na normalnej diecie (ok. 3 dni przed badaniem)
- należy odstawić leki moczopędne (jeśli stan zdrowia na to pozwala)
- zbiórkę rozpocząć drugą porcją poranną, zakończyć następnego dnia pierwszą porcją poranną
- dokładnie zbierać wszystkie porcje moczu
- pojemnik powinien być kalibrowany, o pojemności 2 - 3l
- mocz przechowywać w lodówce (w chłodnym miejscu)
- aby uniknąć alkalizacji moczu, zakwasić kilkoma kroplami kwasu octowego
- po zebraniu ostatniej porcji dokładnie wymieszać zebrany mocz, odczytać objętość, pobrać do opisanego pojemnika ok. 50 - 100 ml, dostarczyć do laboratorium

DZM

**nie nadaje się do
badania ogólnego moczu !**

**Wykorzystywana do oceny:
diurezy, stężenia białka, glukozy,
elektrolitów, hormonów, mocznika, kwasu
moczowego, klirensu kreatyniny**

BADANIE OGÓLNE MOCZU

- OCENA PARAMETRÓW FIZYCZNYCH
- OCENA PARAMETRÓW BIOCHEMICZNYCH
- MIKROSKOPOWA OCENA OSADU MOCZU

BARWA	PRZYCZYNA
żółty = słomkowy	mocz prawidłowy
wodjasny	poliuria
mleczny	ropa, lipidy, chłonka
ciemnożółty	urochrom, ryboflawina (witaminy z grupy B)
pomarańczowy	karoteny, bilirubina, urobilina
różowy	porfobilina
czerwony	krew, hemoglobina, methemoglobina, buraki, rabarbar, leki: fenacetyna, metronidazol, lewodopa,
brunatny	bilirubina, hemoglobina, methemoglobina, mioglobina
zielony	biliwerdyna, bakterie Pseudomonas, indykan, metokarbamol
niebieski	błękit metylowy, sole miedzi, indykan, błękit Evansa
czarny	alkaptonuria (kwasu homogentyzynowy), melanina, zatrucie fenolem

PRZEJRZYSTOŚĆ/KLAROWNOŚĆ

Świeżo oddany mocz zdrowego człowieka jest przejrzysty/klarowny

Zmętnienie moczu powodują cząstki zawieszone w roztworze, które rozpraszają światło:

- elementy komórkowe (leukocyty, erytrocyty, nabłonki)
- substancje krystaliczne (moczany, fosforany)
- bakterie
- lipidy, chłonka
- białko
- śluz, kał, plemniki
- związki kontrastowe

pH = ODCZYN

optymalne pH: 5,0 - 6,0 lub 5,0 - 6,5

(lekko kwaśny odczyn)

ODCZYN KWAŚNY	ODCZYN ZASADOWY
dieta mięsna, bogatobiałkowa, żurawina	dieta jarska, niskobiałkowa
głodzenie, biegunki	kwasica kanalikowa (nerka wydziela HCO_3^-)
mocznica	zasadowica metaboliczna (wymioty, płukanie żołądka)
kwasica metaboliczna kwasica ketonowa kwasica oddechowa (rozedma, przewlekła choroba płuc)	zasadowica oddechowa (hiperwentylacja)
gruźlica nerek	leki (np. inhibitory anhidrazy węglanowej, cytrynian potasu, kendamecyna, streptomecyna)
zakażenie dróg moczowych przez Escherichia coli	bakterie ureazo + (dodatnie)
leki (np. witamina C, metionina, kwas migdałowy, chlorek amonowy) trucizny (glikol etylenowy, metanol)	

CIĘŻAR WŁAŚCIWY – (GĘSTOŚĆ WZGLĘDNA, SG)

NORMOSTENURIA

w prawidłowych warunkach SG waha się od 1,002-1,035

1,015 – 1,025

IZOSTENURIA

SG = 1,010

- ciężar właściwy moczu utrzymuje się w stałych granicach tzw. utrwalona gęstość względna niezależna od nawodnienia, kanaliki tracą zdolność do wybiórczego wchłaniania i wydzielania substancji rozpuszczonych (SG jak pozbawione białka osocze, SG jak w pierwotnym ultraprzesączu)
- poważne zaburzenia czynności kanalików nerkowych
- izostenurii często towarzyszy nykturia

HIPOSTENURIA SG < 1,010	HIPERSTENURIA SG >1,010 tj. >1,025
NADMIERNA PODAŻ PŁYNÓW	ODWODNIENIE
MOCZÓWKA PROSTA	BIEGUNKA
LEKI MOCZOPĘDNE	WYMIOTY
CHOROBY NEREK (PRZEWLEKŁA NIEWYDOLNOŚĆ NEREK, ODMIEDNICZKOWE ZAPALENIE NEREK)	GORĄCZKA
USZKODZENIE CEWEK NERKOWYCH (TETRACYKLINY, SOLE LITU, ZASTÓJ MOCZU)	GLUKOZURIA BIAŁKOMOCZ
HIPERKALCEMIA	HIPOWOLEMIA

BIAŁKO W MOCZU

- ilość białka fizjologicznie wydalanego w ciągu doby wynosi ok. 150 mg (1-14mg/dl)
- wynik testu paskowego z porcji jednorazowej powinien być negatywny
- białka wydalone fizjologicznie do moczu: 1/3 albumina, 2/3 globuliny, uromodulina, urokinaza, immunoglobulina klasy A

BIAŁKOMOCZ/PROTEINURIA

zwiększone stężenie białka w moczu

➤ 150 mg/dobę

- czynnościowy, fizjologiczny
- przednerkowy
- kłębuszkowy
- kanalikowy
- zanerkowy

BIĄŁKOMOCZ DOBOWY

MINIMALNY (znikomy)

poniżej 0,5 g/dobę – fizjologiczny

UMIARKOWANY (mierny)

0,5 – 3,5 g/dobę – przyczyny nerkowe:

< 2,5 g/dobę białkomocz kanalikowy

> 2,5 g/dobę białkomocz kłębuszkowy

CIĘŻKI (znaczny, masywny, nerczycowy)

powyżej 3,5g/dobę – zespół nerczycowy

ALBUMINA W MOCZU/ALBUMINURIA

**Wczesny marker uszkodzenia naczyń kłębuszków
nerkowych oraz istotny predyktor uogólnionego
uszkodzenia śródbłonna w diagnostyce**

NEFROPATII CUKRZYCOWEJ W PRZEBIEGU CUKRZYCY

NADCIŚNIENIA TĘTNICZEGO, RÓWNIEŻ W CIAŻY

CHORÓB SERCOWO - NACZYNIOWYCH

GLUKOZA W MOCZU

w stanie fizjologii w DZM znajduje się **ok. 300 mg**, w badaniu ogólnym moczu nie powinno być glukozy (test paskowy negatywny tj. <30 mg/dl)

Próg nerkowy glukozy – maksymalna ilość glukozy, która może być wchłonięta zwrótnie z moczu przez komórki kanalików nerkowych

160-180 mg/dL

GLUKOZURIA/CUKROMOCZ

- cukrzyca
- choroby nerek (zespół Fanconiego, cystynoza, zatrucie metalami ciężkimi)
- nadczynność tarczycy
- akromegalia – wzrost stężenia hormonu wzrostu
- choroba Cushinga
- ciąża
- ciągły stres, stany lękowe
- nadmierne spożycie węglowodanów w ilościach przekraczających możliwości reabsorpcyjne nerki
- zatrucia metalami ciężkimi
- ostre choroby infekcyjne
- urazy, operacje
- udar mózgu (uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego)
- dożylny wlew roztworu glukozy

KETONURIA

- kwasica ketonowa w przebiegu cukrzycy
- zespół Fanconiego
- głódzenie, odchudzanie, anoreksja, bulimia
- dieta ubogowęglowodanowa
- dieta bogatotłuszczowa
- odwodnienie (biegunka, wymioty, zatrucia)
- stany gorączkowe
- długotrwały wysięk
- zatrucie ciężarnych
- niedokrwistość
- wyniszczenie organizmu w chorobach nowotworowych

BILIRUBINA BEZPOŚREDNIA W MOCZU

- żółtaczka miąższowa (WZW A,B,C, poalkoholowa, polekowa, zatrucie grzybami)
- żółtaczka mechaniczna (obturacyjne, kamica żółciowa, nowotwór)
- marskość wątroby
- wrodzone defekty metabolizmu bilirubiny (zespół Dubin- Johnsona, Rotor)

BILIRUBINA POŚREDNIA W KRAŻENIU

- żółtaczka hemolityczna (niedokrwistość hemolityczna, niedokrwistość sierpowatokrwinkowa, dziedziczna sferocytoza, odczyn poprzetoczeniowy, talasemia)

KLASYFIKACJA ŻÓŁTACZKI	MOCZ	BARWA KAŁU
PRZEDWĄTROBOWA/ HEMOLITYCZNA	BILIRUBINA – UJEMNA UROBILINOGEN - PODWYŻSZONY	PRAWIDŁOWA
WĄTROBOWA	BILIRUBINA – DODATNIA UROBILINOGEN – PRAWIDŁOWY LUB PODWYŻSZONY	PRAWIDŁOWA
ZAWĄTROBOWA/ ZASTOINOWA/ CHOLESTAZA	BILIRUBINA – DODATNIA UROBILINOGEN – OBNIŻONY LUB BRAK	BLADA, KAŁ ODBARWIONY

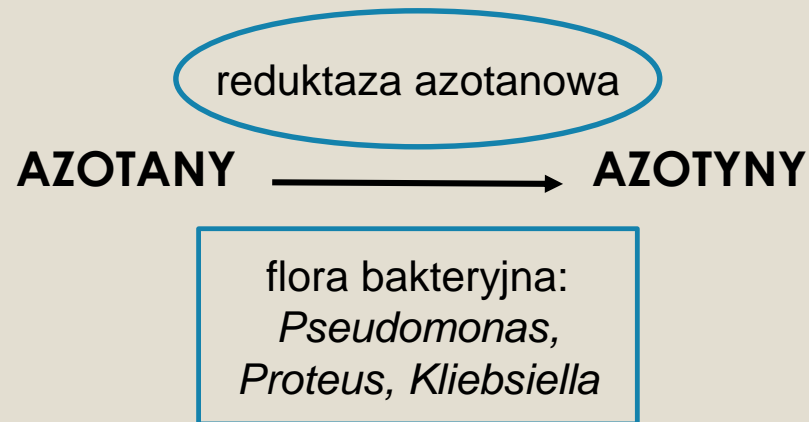
BRAK UROBILINOGENU W MOCZU

- żółtaczka mechaniczna
- ciężka marskość wątroby
- po antybiotykoterapii
- u noworodków
- po masywnych biegunkach

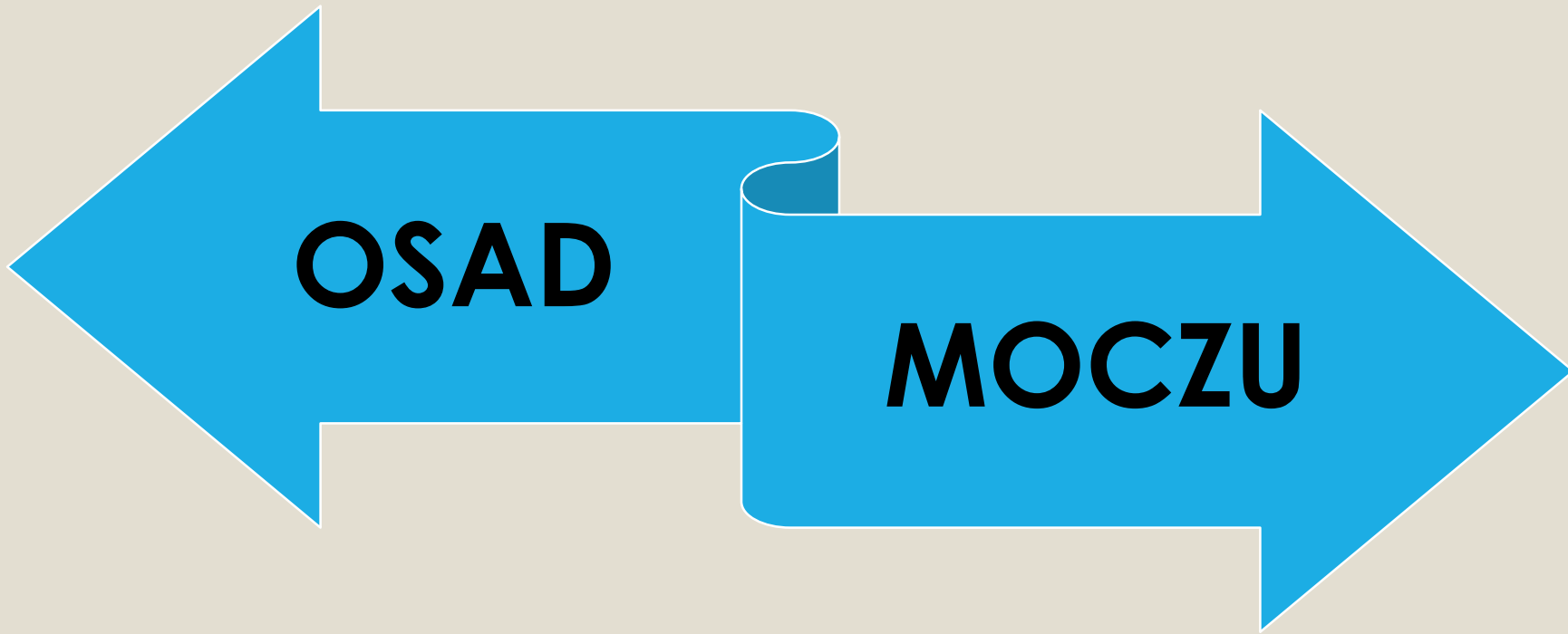
WZROST STĘŻENIA UROBILINOGENU W MOCZU

- 1. Zwiększone wydalanie urobilinogenu z moczem:**
  - choroby wątroby: WZW, marskość wątroby, uszkodzenie toksyczne, polekowe, zatrucie grzybami, lekami
- 2. Zwiększona produkcja barwników żółciowych:**
  - niedokrwistość hemolityczna
  - hemoliza wewnątrznaczyniowa
  - zespoły mieloproliferacyjne np. czerwienica prawdziwa
  - krwawienia do jam ciała
- 3. Zwiększona produkcja urobilinogenu w jelitach:**
  - zaparcia
  - zapalenia
  - niedrożność

AZOTYNY (NITRATY)

- powstają w wyniku redukcji wydalanych z moczem w niewielkich ilościach azotanów pochodzenia pokarmowego przez bakterie
- pozytywny test jest chemicznym wykładnikiem znamiennej bakteriurii, rzędu 10^5 w 1mL moczu
- wynik negatywny nie wyklucza bakteryjnego zakażenia dróg moczowych !!!

OSAD

MOCZU

ERYTROCYTY ŚWIEŻE (DOLNE DROGI MOCZOWE)

- palenie tytoniu, wysiłek fizyczny
- zakażenie dolnych dróg moczowych
- kamica moczowa
- nowotwory dróg moczowych, pęcherza moczowego
- krwawienie z dróg rodnych u kobiet (menstruacja)
- hemoroidy
- skazy krwotoczne, zapalenie wyrostka robaczkowego
- leki (przeciwnkrzepliwe, cyklofosfamid)

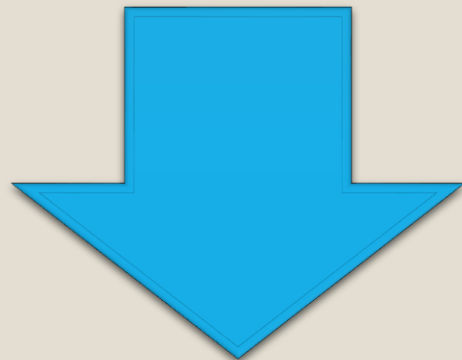
ERYTROCYTY WYŁUGOWANE (NERKI)

- KZN, odmiedniczkowe zapalenie nerek, śródmiąższowe zapalenie nerek, kamica

KRWINKOMOCZ

KRWIOMOCZ

LEUKOCYTURIA

- **Leukocyturia jałowa** – KZN, śródmiąższowe zapalenie nerek, chlamydia, mykoplazma, prątki gruźlicy
- **Pyuria, czyli masywna leukocyturia** – zakażenie bakteryjne układu moczowego

LEUKOCYTURIA

- **zakażenia układu moczowego**
- zapalenie pęcherza moczowego, cewki moczowej
- **choroby nerek:**
- odmiedniczkowe, kłębuszkowe zapalenie nerek
- ostra i przewlekła niewydolność nerek
- kamica moczowa
- gruźlica nerek
- choroby prostaty
- reakcja odrzucenia przeszczepu
- **choroby niezwiązane z układem moczowym:**
- stany gorączkowe
- zapalenie jelit, zapalenie wyrostka robaczkowego
- niewydolność krążenia
- toczeń układowy
- **wysiłek fizyczny**
- **zanieczyszczenie moczu**

NABŁONKI WIELOKĄTNE, PŁASKIE

- pochodzą z dróg wyprowadzających mocz (cewka moczowa kobiet, odcinek dalszy cewki moczowej mężczyzn), naturalny proces złuszczenia

NABŁONKI PRZEJŚCIOWE

- wyścielają pęcherz moczowy, moczowody, kielichy i miedniczki nerek, u mężczyzn odcinek bliższy cewki moczowej

NABŁONKI NERKOWE

- pochodzą z kanalików nerkowych, są wskaźnikiem procesów chorobotwórczych toczących się w nerce

WAŁECZKI

- **SZKLISTE** - występują fizjologicznie
- **LEUKOCYTARNE** - odmiedniczkowe zapalenie nerek
- **ERYTROCYTARNE** - kłębuszkowe zapalenie nerek
- **ZIATNISTE** - uszkodzenie cewek nerkowych
- **TŁUSZCZOWE** - zespół nerczycowy
- **WOSKOWE** – skrajne uszkodzenie nerek

BAKTERIE

W stanie fizjologii mocz jest wydaliną jałową

- bakterie mogą pochodzić z cewki moczowej (błąd pobrania - brak środkowego strumienia)
- zwiększona liczba bakterii w moczu jest wskazaniem do posiewu

DROŹDŹE

- chorzy na cukrzycę
- z osłabioną odpornością (HIV)
- wyniszczone chorobą nowotworową
- po leczeniu chemioterapią, immunosupresją
- po antybiotykoterapii
- kobiety stosujące przez wiele lat doustną antykoncepcję

RZĘSISTEK POCHWOWY

(*Trichomonas vaginalis*)

- drogi zakażenia - stosunek płciowy, basen, ciepłe źródła, używanie zarażonych ręczników
- w świeżym moczu wykazuje charakterystyczny ruch, który umożliwia identyfikację pierwotniaka

PASOŻYTY

(jajo owsika w moczu)

KRYSTAŁY

Najczęściej występują:

- **szczawian wapnia**
- **kwask moczowy**
- **moczan/fosforan bezpostaciowy**
- **trój/fosforan amonowo-magnezowy**

WARTOŚĆ DIAGNOSTYCZNA BADANIA OGÓLNEGO MOCZU

Zakażenia układu moczowego

Choroby nerek

- kłębuszkowe zapalenie nerek
- odmiedniczkowe zapalenie nerek
- kanalikowo-miąższowe zapalenie nerek
- ostra i przewlekła niewydolność nerek
- kamica

Choroby metaboliczne

- zaburzenia przemiany aminokwasów
- zaburzenia metabolizmu węglowodanów
- moczówka prosta
- porfirie

Wynik badania ogólnego moczu odgrywa istotną rolę w diagnostyce niewydolność nerek i dróg moczowych, jeszcze przed pojawieniem się objawów klinicznych

DROGI SZERZENIA SIĘ ZAKAŻEŃ

WSTĘPUJĄCA

KRWIOPOCHODNA

LIMFOGENNA

PRZEZ CIĄGŁOŚĆ TKANEK

PRZEZ PRZETOKI

NAJCZĘSTSZE CZYNNIKI ZAKAŻNE

BAKTERIE – PAŁECZKI GRAM (-) NP. ESCHERICHIA COLI

GRZYBY – CANDIDA ALBICANS

PIERWOTNIAKI – TRICHOMONAS VAGINALIS

JAJA OWSIKA, PRZYWRY

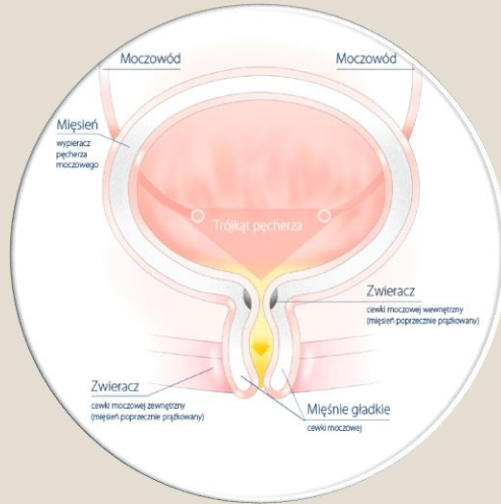
PRAŃKI GRUŹLICY – MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS

CHLAMYDIA TRACHOMATIS

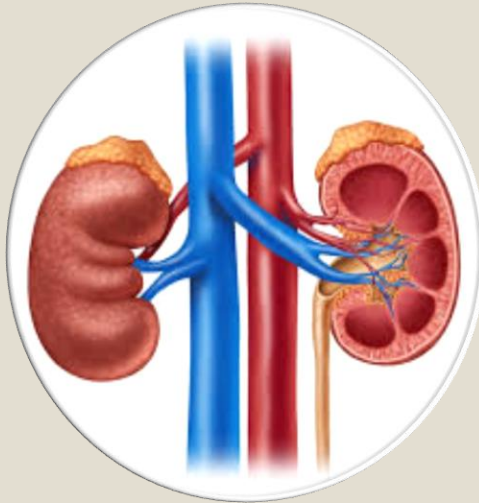
DWOINKI RZEŻĄCZKI (NEISSERIA GONORRHOEAE)

ADENOWIRUSY, HERPES SIMPLEX

ZUM

DOLNE DROGI MOCZOWE

GÓRNE DROGI MOCZOWE

OBJAWY ZAKAŻENIA DOLNYCH DRÓG MOCZOWYCH

GORĄCZKA

**CZASEM
BEZOBJAWOWO**

DYSURIA

PIECZENIE

**PARCIE NA
MOCZ**

**PRZERYWANY STRUMIENÍ,
NIEMOŻNOŚĆ ODDANIA
MOCZU**

ZAKAŻENIE DOLNYCH DRÓG MOCZOWYCH - DIAGNOSTYKA

BADANIE OGÓLNE MOCZU

WZROST SG (HIPERSTENURIA)

PH ZASADOWE/KWAŚNE

NIEZNACZNY BIAŁKOMOCZ (IGA, BIAŁKA OSTREJ FAZY, UROMODULINA)

AZOTYNY POZYTYWNE/NEGATYWNE

BAKTERIURIA/DROŹDŻYCA

LEUKOCYTURIA

MIKROHEMATURIA/HEMATURIA

NABŁONKI WIELOKĄTNE, PRZEJŚCIOWE

WAŁECZKI SZKLISTE

POSIEW I ANTYBIOGRAM

ODMIEDNICZKOWE ZAPALENIE NEREK

BAKTERYJNE ZAKAŻENIE KANALIKÓW NERKOWYCH, TKANKI ŚRÓDMIAŻSZOWEJ I MIEDNICZEK NERKOWYCH

OBJAWY

GORĄCZKA, BÓL GŁOWY, NUDNOŚCI, WYMIOTY, ZŁE SAMOPOCZUCIE,
BÓL W OKOLICY LĘDŹWIOWEJ, BOLESNE, CZĘSTE ODDAWANIE MOCZU,
NYKTURIA

DROGI SZEŹENIA SIĘ ZAKAŻENIA

WSTĘPUJĄCA/ZSTĘPUJĄCA

CZYNNIKI PREDYSPONUJĄCE

ZWĘŻENIE MOCZOWODÓW, UTRUDNIENIE W ODPŁYWIE MOCZU,
REFLUKS PĘCZERZOWO-MOCZOWODOWY

ODMIEDNICZKOWE ZAPALENIE NEREK - DIAGNOSTYKA

BADANIE OGÓLNE MOCZU

IZOSTENURIA

PH ZASADOWE/KWAŚNE

UMIARKOWANY BIAŁKOMOCZ (<2,5 g/dobę)

AZOTYNY POZYTYWNE/NEGATYWNE

BAKTERIURIA

LEUKOCYTURIA (komórki Sternheimera-Malbina)

MIKROHEMATURIA/HEMATURIA

NABŁONKI WIELOKĄTNE, PRZEJŚCIOWE, KANALIKOWE

WAŁECZKOMOCZ (LEUKOCYTARNE,ZIARNISTE)

POSIEW I ANTYBIOGRAM

KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK

PROCES IMMUNOLOGICZNY

KOMPLEKSY AG – AB KRAŻĄCE WE KRWI (ANTYGENY WEWNĄTRZPOCHODNE NP. AG - GUZA, AG- TYREOGLOBULINY ZEWNĄTRZPOCHODNE NP. AG – WIRUSÓW, AG - PASOŻYTÓW IN SITU (REAKCJA PRZECIWCIAŁ Z TKANKOWYM ANTYGENEM KŁĘBUSZKA)

STAN ZAPALNY

POWSTAŁY NA SKUTEK UWALNIANYCH PRZEZ KOMPLEKSY IMMUNOLOGICZNE SUBSTANCJI TOKSYCZNYCH ORAZ MEDIATORÓW CHEMICZNYCH, KTÓRE W OBECNOŚCI DOPEŁNIACZA, NEUTROFILÓW, MONOCYTÓW I PŁYTEK KRWI WYTWARZAJĄ PROTEAZY, WOLNE RODNIKI TLENOWE ORAZ POCHODNE METABOLIZMU KWASU ARACHIDONOWEGO

OBJAWY

OBRZĘKI, BRUNATNE, CZERWONE ZABARWIENIE MOCZU, BÓL PRZY ODDAWANIU MOCZU, OSŁABIENIE, UTRATA APETYTU , WZROST CIŚNIENIA TĘNICZEGO, OLIGURIA, U NIEKTÓRYCH CHORYCH TYLKO ZMIANY W BADANIU MOCZU

PIERWOTNE KZN

OSTRE POPACIORKOWCOWE KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK, KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK Z POWSTAWANIEM PÓŁKSIĘŻYCÓW, BŁONIASTE KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK, CHOROBA MINIMALNYCH ZMIAN, OGNISKOWE SEGMENTOWE STWARDNIENIE KŁĘBUSZKÓW, BŁONIASTO-ROZPLEMOWE KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK, NEFROPATIA IGA, OGNISKOWE ROZPLEMOWE ZAPALENIE NEREK, PRZEWLEKŁE KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK

WTÓRNE KZN

NEFROPATIA CUKRZYCOWA, TOCZEŃ RUMIENIOWATY UKŁADOWY, SKROBIAWICA, GUZKOWE ZAPALENIE TĘNIC, BAKTERYJNE, ZAPALENIE WSIEDZIA, W PRZEBIEGU CHOROÓB DZIEDZICZNYCH

KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK - DIAGNOSTYKA

BADANIE OGÓLNE MOCZU

ERYTROCYTURIA DYSMORFICZNA

USG NERKI

BIOPSJA NERKI

obecność kompleksów immunologicznych, obniżone stężenie dopełniacza C3 i C5

ASO >200j.

MORFOLOGIA

leukocytoza, niedokrwistość normocytowa, normobarwliwa

BADANIA BIOCHEMICZNE

hipoalbuminemia, obniżone wydalanie K⁺, P⁺, Na⁺⁺, Mg⁺⁺, Ca⁺⁺, NH₄, spadek GFR, wzrost kreatyniny, mocznika

BIAŁKO W DZM 2.5 – 20 g/dobę

OB przyśpieszone

KŁĘBUSZKOWE ZAPALENIE NEREK - DIAGNOSTYKA

BADANIE OGÓLNE MOCZU

OLIGURIA/ANURIA

HIPERSTENURIA

PH KWAŚNE

UMIARKOWANY/NERCZYCOWY BIAŁKOMOCZ

**KRWINKOMOCZ/KRWIOMOCZ
(erytrocyty wyługowane)**

LEUKOCYTURIA

**WAŁECZKOMOCZ
(erytrocytarne)**

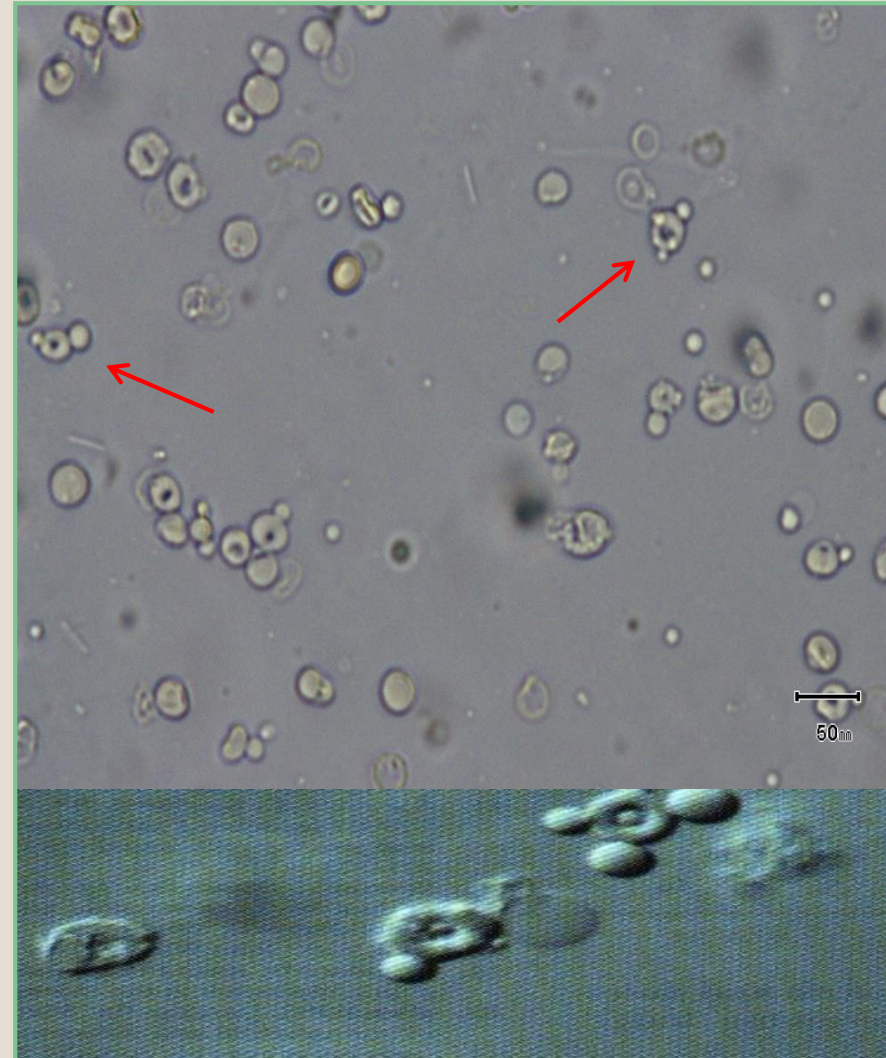
ERYTROCYTY DYSMORFICZNE I AKANTOCYTY

ERYTROCYTY DYSMORFICZNE $\geq$ 60%

AKANTOCYTY > 5%

KRWINKOMOCZ KŁĘBUSZKOWY

MOCZ ŚWIEŻY, TZW. „CIEPŁY”,
DOSTARCZONY DO 0,5 H DO
LABORATORIUM

ZESPÓŁ NERCZYCOWY

ZESPÓŁ CHARAKTERYSTYCZNYCH OBJAWÓW POWSTAJĄCYCH W WYNIKU ZWIĘKSZONEJ PRZEPUSZCZALNOŚCI BŁONY FILTRACYJNEJ KŁĘBUSZKÓW DLA BIAŁEK OSOCZA

WYSTĘPUJE:

w przebiegu: błoniastego KZN, błoniasto-rozplemowego KZN, ogniskowo segmentowego KZN, choroby minimalnych zmian, cukrzycy, tocznia układowego, skrobiawicy, raka

w 90% przypadków u dzieci, w 75 % przypadków u dorosłych

ZESPÓŁ NERCZYCOWY - DIAGNOSTYKA

BADANIE OGÓLNE MOCZU

HIPERSTENURIA

PH KWAŚNE

NERCZYCOWY BIAŁKOMOCZ

WZROST WYDALANIA BILIRUBINY I UROBILINOGENU

**KRWINKOMOCZ/KRWIOMOCZ
(erytrocyty wyługowane)**

LEUKOCYTURIA

**LIPIDURIA (KROPLE TŁUSZCZU, OWALNE CIAŁA TŁUSZCZOWE,
KRYSTAŁY CHOLESTEROLU)**

**WAŁECZKOMOCZ
(TŁUSZCZOW, SZEROKIE)**

ZESPÓŁ NERCZYCOWY - DIAGNOSTYKA

BIĄŁKOMOCZ NERCZYCOWY ($\geq 3,5$ g/dobę)

HIPOPROTEINEMIA Z HIPOALBUMINEMIA ($<3,5$ g/LI), Z DYSPROTEINEMIA - S TOSUNEK ALBUMIN: GLOBULIN ZABURZONY NA RZECZ GLOBULIN

ZMNIEJSZONE WYDALANIE SODU, UTRATA ALBUMIN - OBRZĘKI WOKÓŁ OCZU, KOSTEK PRZESIĘKI W JAMACH CIAŁA (OPŁUCNEJ, OTRZEWNEJ)

HIPERLIPIDEMIA (WZROST TRIGLICERYDÓW, CHOLESTEROLU, FOSFOLIPIDÓW ORAZ LIPOPROTEIN O BARDZO MAŁEJ GĘSTOŚCI, NA SKUTEK WZMOŻONEJ SYNTEZY LIPIDÓW W WĄTROBIE I OBNIŻONEGO ICH KATABOLIZMU

Z
WIĘKSZONE WYDALANIE IMMUNOGLOBULIN, SKŁADNIKÓW DOPEŁNIACZA ORAZ KOFAKTORÓW PRZECIWKRZEPLIWYCH
PODATNOŚĆ NA ZAKAŻENIA I POWIKŁANIA ZAKRZEPOWE

PRZYCZYNY OSTREGO USZKODZENIA NEREK (AKI)

PRZEDNERKOWE

Utrata płynów przez: nerki (diuretyki, poliuria), przewód pokarmowy (wymioty, biegunki), skórę (oparzenia rozległe)
Krwotoki
Ostre zapalenie trzustki
Niewydolność serca, zawał, wady zastawkowe (zmniejszona frakcja wyrzutowa)
Zatorowość płucna, przesięki/wysięki

NERKOWE

Zaburzenia dużych i małych naczyń (KZN)
Zapalenia śródmiąższowe: bakteryjne, polekowe – antybiotyki, NLPZ, cytostatyki; choroby układowe – sarkoidoza, toczeń, chłonniki, białaczki, kanalikowe zapalenie nerek
Martwica kanalików nerkowych: nefropatia barwnikowa – rabdiomioliza, hemoliza wewnątrznaczyniowa; kryształ – zespół lizy nowotworu, drgawki, zatrucie glikolem, przedawkowanie witaminy C, acyklovir
Leki nefrotoksyczne, radiologiczne środki cieniujące (jod, gadolina)

POZANERKOWE

Kamica, nowotwór, zwężenie, zwłóknienie, łagodny przerost prostaty, rak prostaty, pęcherz neurogeny

KRYTERIA OSTREGO USZKODZENIA NEREK (AKI)

**Nagle (godziny, dni) pogorszenie czynności nerek,
któremu towarzyszy jeden z następujących objawów**

**wzrost stężenia kreatyniny w surowicy krwi o ≥ 0.3 mg/dl (≥ 26.5 $\mu\text{mol/l}$)
w ciągu 48 godzin**

**co najmniej 1.5 krotny wzrost stężenia kreatyniny w okresie 7 dni
od wyjściowego stężenia**

diureza <0.5 mL/kg/godz. trwająca 6 godzin

OBJAWY

nadciśnienie, obrzęki, osłabienie, utrata łaknienia, nudności z wymiotami,
zmiany nastroju, drgawki, gorączka, bóle stawów i zmiany płucne

KRYTERIA ROZPOZNANIA PRZEWLEKŁEJ CHOROBY NEREK (PCHN)

Potwierdzenie występowanie przynajmniej jednego z dwóch kryteriów utrzymującego się powyżej trzech miesięcy:

Marker
uszkodzenia nerek
(jeden lub
więcej):

- Albuminuria
- Nieprawidłowości w osadzie moczu
- Zmiany strukturalne widoczne w badaniu obrazowym
- Zmiany histopatologiczne w biopsji nerki
- Stan po transplantacji nerki

Obniżony GFR

<60 mL/min/1,73m²

KAMICA MOCZOWA

PRZEWLEKŁA CHOROBA CHARAKTERYZUJE SIĘ TWORZENIEM I ODKŁADANIEM ZŁOGÓW (KAMIENI) W UKŁADZIE MIEDNICZKOWO-KIELICHOWYM LUB W MIĄSZU NERKI

MOŻE BYĆ RÓWNIEŻ KAMICA

CEWKI MOCZOWEJ
PĘCHERZA MOCZOWEGO
GRUCZOŁU KROKOWEGO

ZŁOGI

WEWELIT - SZCZAWIAN WAPNIA
STRUWIT - FOSFORAN AMONOWO-MAGNEZOWY
BRUSZYT - FOSFORAN WAPNIA
APATYT - DWUZASADOWY FOSFORAN WAPNIA
KWAS MOCZOWY
CYSTYNA
MOCZAN AMONU

KAMICA MOCZOWA - DIAGNOSTYKA

BADANIE OGÓLNE MOCZU

OLIGURIA/ANURIA

HIPERSTENURIA

PH KWAŚNE/OBOJĘTNE/ZASADOWE

BIAŁKOMOCZ POZANERKOWY

**KRWINKOMOCZ/KRWIOMOCZ
(erytrocyty świeże i wyługowane)**

LEUKOCYTURIA

BAKTERIURIA

KRYSZTAŁY

KAMICA MOCZOWA - DIAGNOSTYKA

POŚIEW MOCZU

DZM: STĘŻENIE BIAŁKA, WAPNIA, FOSFORANÓW, KWASU
MOCZOWEGO

MORFOLOGIA + ROZMAZ, SUROWICA: MOCZNIK, KREATYNINA, KWAS
MOCZOWY, WAPŃ, FOSFORAN NIEORG., MAGNEZ, SÓD, POTAS

ANALIZA SKŁADU CHEMICZNEGO KAMIENIA MOCZOWEGO

ULTRASONOGRAFIA NERKI (WIELKOŚĆ ZŁOGU, UMIEJSCOWIENIE,
STOPIEŃ ZASTOJU MOCZU)

UROGRAFIA NERKI (MORFOLOGIA I CZYNNOŚĆ NERKI)

SCYNTYGRAFIA DYNAMICZNA NERKI

WSKAZANIA DO CYTOLOGICZNEGO BADANIA MOCZU

- 1. BADANIE WSTĘPNE I PRZESIEWOWE U CHORYCH Z KRWIOMOCZEM LUB/I
OBJAWAMI DYSURYCZNYMI, NARAŻONYCH NA CZYNNIKI KARCINOGENNE**
- 2. DIAGNOSTYKA PIERWOTNYCH ZMIAN NOWOTWOROWYCH I
PRZEDNOWOTWOROWYCH**
- 3. DIAGNOSTYKA WTÓRNYCH ZMIAN NOWOTWOROWYCH (PRZERZUTY PRZEZ
CIĄGŁOŚĆ Z SĄSIADUJĄCYCH NARZĄDÓW - JELITA GRUBEGO, STERCZA,
MACICY, JAJNIKÓW)**
- 4. OCENA ZMIAN PO LECZENIU CHIRURGICZNYM RAKA PĘCHERZA, PO
IMMUNO- LUB CHEMIOTERAPII**
- 5. DIAGNOSTYKA PRZEWLEKŁYCH ZAKAŻEŃ DRÓG MOCZOWYCH W
POSZUKIWANIU ICH ETIOLOGII**

NOWOTWÓR PĘCZERZA MOCZOWEGO

CYTOLOGICZNE BADANIE MOCZU

(czułość: 7 - 62%, swoistość : 96%)

**METODA
NIEINWAZYJNA,
NISKI KOSZT**

**METODA INWAZYJNA,
CYTOSKOPIA -
PODSTAWĄ DLA
USTALENIA
ROZPOZNANIA RAKA
PĘCZERZA
MOCZOWEGO**

**90% NOWOTWORÓW PĘCZERZA MOCZOWEGO TO NOWOTWORY
WYWODZĄCE SIĘ Z NABŁONKA PRZEJŚCIOWEGO
(TCC – TRANSITIONAL CELL CARCINOMA)**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ